

โครงการรับจำนำข้าวทุกเมล็ด: การคอร์รัปชันในการระบายข้าว

นิพนธ์ พัวพงศกร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

การประชุมวิชาการนานาชาติในโอกาสครบ 100 ปี ชาตีกาล อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เรื่อง
“วิกฤติคอร์รัปชัน กับการต่อสู้ของภาคพลเมือง” จัดโดย มูลนิธิเสถียรโกเศศ-นาคะประทีป
มูลนิธิป๋วย อึ๊งภากรณ์ และคณะกรรมการดำเนินโครงการเตรียมรำลึก 100 ปีชาตีกาล
อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

9 มีนาคม 2558

สรุปผลการศึกษา

- โครงการจำนำข้าวปี 2554-57 เป็นโครงการแทรกแซงตลาดข้าวไทยครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยรัฐบาลใช้เงิน 9.85 แสนล้านบาทซื้อข้าว 54.4 ล้านตัน ขาดทุนทั้งสิ้น 5.43-6.6 แสนล้านบาท
- นโยบายจำนำข้าวก่อให้เกิดประโยชน์ “น้อยกว่า” ต้นทุนและความเสียหายจากการแทรกแซงตลาด (ต้นทุนสวัสดิการ -1.23 แสนล้านบาท)
 - ต้นทุนสวัสดิการนี้ยังไม่ได้รวมความเสียหายอื่น ๆ ที่วัดเป็นตัวเงินยาก
- ชาวนาและโรงสี ทั้งที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเห็นว่าการทุจริตในโครงการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (3.3-4.1 จาก 5) และมีการทุจริตอยู่ในทุกระดับของการดำเนินงาน

สรุปผลการศึกษา

- มูลค่ารวมของการทุจริตในการระบายข้าว 0.84-1.11 แสนล้านบาท เป็นทุจริตจากการระบาย 7.8 หมื่นล้านบาท และการทุจริตจากข้าวหายอีก 3.2 หมื่นล้านบาท
- ค่าเช่าทางเศรษฐกิจมีมูลค่า 5.85 แสนล้านบาท (41% ของGDPเกษตร) ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องลงทุนเพื่อแสวงหากำไรพิเศษนี้ เป็นการถลุงทรัพยากรแท้จริงของประเทศ และส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- หลักฐานสำคัญที่เชื่อมโยงการทุจริตในการระบายข้าวกับผู้บริหารนโยบายคือ รัฐบาลบริหารจัดการแบบขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำบัญชีระบายข้าวให้พรรคพวกแบบลับ ๆ ในราคาต่ำกว่าตลาด ไม่ใส่ใจกับรายงานข้าวหายจากโกดังกลาง การปิดบังข้อมูลปล่อยให้ค่าใช้จ่ายของโครงการรับจำนำบานปลาย
- ข้อเสนอแนะ และ ปัญหาการเรียกค่าเสียหายจากรัฐบาลยิ่งลักษณ์

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์และประมาณการต้นทุนการคลัง ภาระขาดทุน ต้นทุนสวัสดิการของโครงการรับจำนำ
2. สํารวจทัศนคติเรื่องการทุจริตของชาวนา โรงสี โกดัง เซอเวเยอร์
3. ศึกษาพฤติกรรมและข้าว และประมาณการมูลค่าการทุจริตในการระบายข้าวของโครงการรับจำนำข้าว และหลักฐานเพื่อเชื่อมโยงการทุจริต กับผู้มีอำนาจตัดสินใจระบายข้าว
4. เสนอแนะการตรากฎหมายและกติกากำหนดให้รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบในการดำเนินนโยบายประชานิยม

วิธีศึกษา

- การสร้างแบบจำลองตลาดข้าวไทยในช่วงที่มีโครงการรับจำนำข้าว เพื่อประมาณการต้นทุนการคลัง ต้นทุนสวัสดิการของสังคม และการขาดทุนของโครงการรับจำนำข้าว
- ประมาณการมูลค่าการทุจริตในการระบายข้าวจากแบบจำลอง
- การศึกษาพฤติกรรมการทุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมระดมสมองกับกลุ่มชาวนา โรงสี ผู้ส่งออกข้าว และพ่อค้าข้าวถุง ตลอดจนการรวบรวมเอกสารทางราชการ และข่าวต่าง ๆ
- ออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเรื่องการทุจริต

	จำนวนตัวอย่าง
เกษตรกรในโครงการ	396
เกษตรกรนอกโครงการ	147
โรงสีในโครงการ	39
โรงสีนอกโครงการ	34
โกดัง	16
เชอร์เวย์เยอร์	2
รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด	634

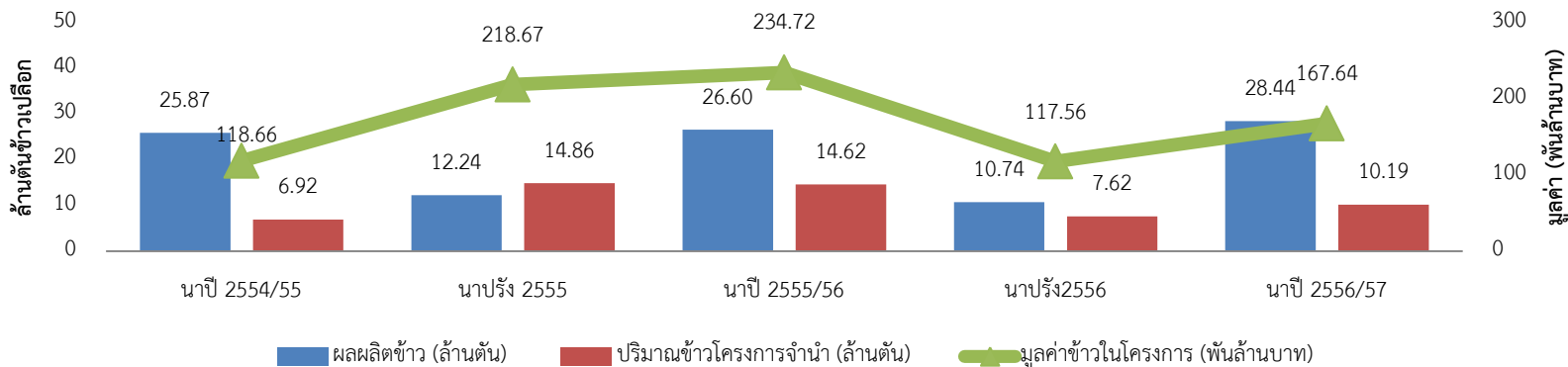
1. ต้นทุนการคลัง ภาวะขาดทุน และต้นทุนสวัสดิการของโครงการ รับจำนำข้าว

- โครงการจำหน่ายข้าวปี 2554-57 เป็นโครงการแทรกแซงตลาดข้าวไทยครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยรัฐบาลใช้เงิน 9.85 แสนล้านบาทซื้อข้าว 54.4 ล้านตัน (53% ของผลผลิต)

— ชาวนาเข้าโครงการมากที่สุด 1.77 ล้านราย รอบ 1 ปี 2555/56 โรงสี 826 แห่ง โกดัง 1,685 แห่ง ผู้ตรวจข้าว 20 ราย

ปริมาณและมูลค่าข้าวในโครงการจำหน่าย (พฤษภาคม 2557)

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

- **ภาวะขาดทุน**

- ถ้าตีราคาสต็อกในพฤษภาคม 2557 จะขาดทุนรวม 5.4 แสนล้านบาท
- และเพิ่มเป็น 9.6 แสนล้านบาทถ้าขายข้าวหมดใน 10 ปี
- ถ้ารวมปัญหาข้าวในสต็อก 85% มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน (ต.ค. 2557) มูลค่าขาดทุนจะเพิ่มเป็น 6.6 แสนล้าน
- นโยบายจำหน่ายข้าวก่อให้เกิดต้นทุนและความเสียหายต่อสังคมมากกว่าประโยชน์ต่อชาวนาและผู้บริโภคเป็นมูลค่า 1.23 แสนล้านบาท (ต้นทุนสวัสดิการ -1.23 แสนล้านบาท)
- ความสูญเสียนี้ยังไม่ได้รวมความเสียหายอื่น ๆ ที่ไม่อาจนับเป็นตัวเงินได้
- โครงการรับจำหน่ายข้าวจึงไม่ใช่โครงการที่ดีจริง เพราะเป็นการช่วยเหลือชาวนาที่สร้างความเสียหายมหึมาต่อสังคม/อุตสาหกรรมข้าว และมีการทุจริตระดับสูง

2. การสำรวจทัศนคติการทุจริต โครงการจำนำข้าว

2.1 ลักษณะสำคัญของคอร์รัปชัน

โครงการจำหน่ายข้าว: ซับซ้อน

- ปราชญ์ Kautiliya หนังสือ “Arthashastra” 400 ปี ก่อนคริสต์ศักราช
 - การยกยอกเงินพระราชามี 40 วิธี
- คอร์รัปชันเป็นโรคร้ายต่อสังคม คล้ายกับเชื้อ HIV
- คอร์รัปชันหลายแบบเป็น “อาชญากรรมไร้เจ้าทุกข์”
- คอร์รัปชันจำหน่ายข้าวเกี่ยวข้องกับเรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อน” (conflict of interest)
- คนส่วนใหญ่ไม่รู้ดีกว่าตนได้รับความเสียหายจากการทุจริต

การป้องกัน/การต่อต้านคอร์รัปชันใน

โครงการจำหน่ายข้าวมีต้นทุนธุรกรรมสูงมาก

- ซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก:** มีการทุจริตทุกขั้นตอนตั้งแต่การจดทะเบียนเกษตรกร การส่งข้าวเข้าโกดัง (ค่าเหยียบแผ่นดิน) การแอบขโมยข้าวในโรงสี/โกดังไปขายก่อนการรมยา การระบายข้าว
 - มีคนเกี่ยวข้องจำนวนมาก : ชาวนา 1.7 ล้านคน โรงสี 954 แห่ง โกดัง 1,685 เจ้า surveyors 20 ราย
 - โรงสีถูกเซอร์เวเยอร์เรียกเงินค่ารับข้าว
 - การลักลอบขนข้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยอิทธิพลนักการเมือง
- เป็นอาชญากรรมไร้เจ้าทุกข์ :** คู่ทุจริตต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น โรงสีจ่ายใต้โต๊ะให้เซอร์เวเยอร์

- ผลประโยชน์ทับซ้อน :
 - นักการเมืองท้องถิ่น (อบต.) ยอมให้เกษตรกรจดทะเบียนเกินจริง แลกกับคะแนนเสียง
 - สส.ที่ตรวจสอบรัฐบาล เป็นเจ้าของโรงสี-โกดังในโครงการจำนำ
- การใช้อำนาจรัฐมนตรีขายข้าวให้พรรคพวก และ ปิดบังข้อมูล
- อิทธิพลของนักการเมืองระดับสูงเป็นปัญหาใหญ่ที่สุด คือ
 - การระบายข้าวผ่านประตูเดียวที่เป็นห้องลับ...ไม่เปิดเผยราคาที่ขายให้นายหน้าพรรคพวก
 - เจ้าหน้าที่คต.ที่เปิดเผยข้อมูลถูกโยกย้าย

2.2 การสำรวจทัศนคติการทุจริตโครงการจำหน่ายข้าว

• การทุจริตสามระดับ: ต้นน้ำ

จุดทะเบียนเกษตรกร	<ul style="list-style-type: none"> -จุดทะเบียนเกินความเป็นจริง -ขายสิทธิจำหน่ายข้าวให้เพื่อนบ้านหรือโรงสี
ขายข้าวให้โรงสี	<ul style="list-style-type: none"> -โรงสีสวมสิทธิชาวนา (ซื้อสิทธิ) -โรงสีออกในประทวนล่าช้า/ในประทวนปลอม -โก่งน้ำหนัก ความชื้น สิ่งเจือปน -โรงสีต้องวิ่งเต้นจ่ายเงินใต้โต๊ะเพื่อเข้าร่วมโครงการ หรือเปิดจุดรับซื้อในต่างจังหวัด -โรงสีจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้เจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. และตำรวจที่มาอยู่ประจำ ณ จุดรับจำหน่ายข้าว

3. การสำรวจทัศนคติการทุจริตโครงการจำหน่ายข้าว

• การทุจริตสามระดับ: กลางน้ำ

โรงสี	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมมือกับนายหน้าผู้ที่อิทธิพลทางการเมืองลักลอบนำข้าวในโครงการไปขายในตลาดแล้วซื้อข้าวเก่า/คุณภาพต่ำเข้าโกดังหรือที่เรียกว่า “เปาเกา” : ปัญหาข้าวหาย 2.9 ล้านตัน - ซื้อข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าโกดังกลาง
ผู้ตรวจสอบข้าว (เซอร์เวย์เยอร์)	<ul style="list-style-type: none"> - เรียกเก็บเงินพิเศษ ค่ารับข้าวเข้าโกดัง จากโรงสี - เซอร์เวย์เยอร์ส่วนใหญ่เป็นบริษัทตั้งใหม่ เฉพาะกิจ บางรายประมุลงงานในราคาต่ำกว่าราคากลาง (ตันละ 16 บาท) - รวมหัวกับเจ้าหน้าที่โรงสีและโกดังนำข้าวคุณภาพต่ำเข้าโกดังกลาง
เจ้าของโกดัง	<ul style="list-style-type: none"> - เรียกเก็บค่าเหยียบแผ่นดินจากโรงสี - เรียกค่าแข่งคิวขนข้าวเข้าโกดังจากโรงสี - ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และเซอร์เวย์เยอร์นำข้าวคุณภาพต่ำเข้าโกดัง โดยจัดวางไว้ใจกลางกองข้าวหรือทำห้ำงหลอกตาว่ามีข้าวอยู่ตรงกลาง - ลักลอบนำข้าวในโกดังไปขายก่อน - ปัญหารมยาไม่ครบตามข้อกำหนดของราชการ

2.4 การสำรวจทัศนคติการทุจริตโครงการจำหน่ายข้าว

- การทุจริตสามระดับ: ปลายน้ำ

ระบายข้าว

- การขายแบบรัฐต่อรัฐเป็นเพื่อหน้าขายข้าวราคาต่ำให้พรรคพวก และเปิดช่องให้นายหน้าได้ข้าวฟรีจากโครงการ ซึ่งสามารถนำไปขายให้พ่อค้าในราคาตลาด หรือนำไปส่งคืนโกดังกลาง แทนข้าวที่ลักลอบออกจากโรงสีไปขายก่อน
- ยื่นเสนอราคาซื้อ เลือกขายให้เฉพาะพ่อค้าพรรคพวกที่ยื่นเสนอราคา
- ข้าวธงฟ้า/ข้าวถูกใจ ข้าวส่วนใหญ่ไม่ถึงมือประชาชน

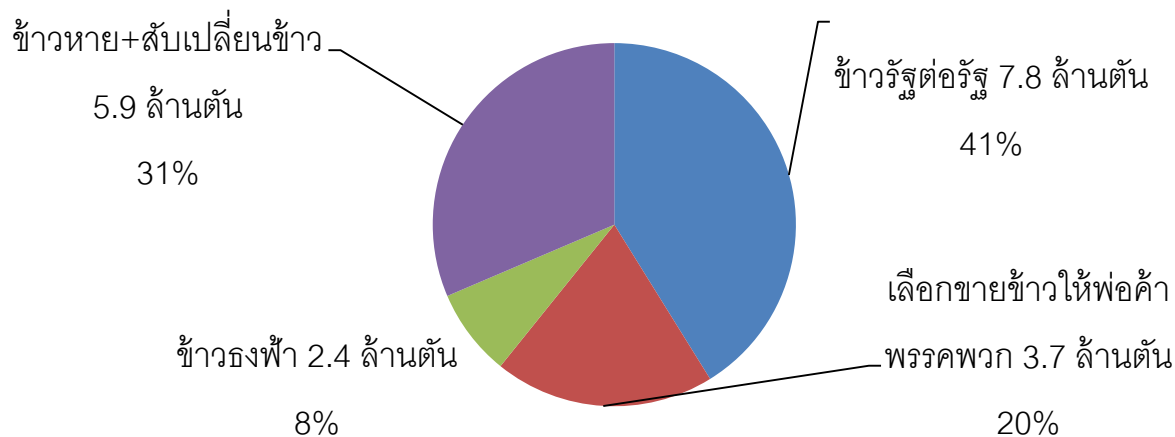

3. การทุจริตในการระบายข้าว

- ขยายข้าวรัฐต่อรัฐ
- ขยายข้าวให้พรรคพวกที่เสนอซื้อในราคาต่ำ
- ลักลอบนำข้าวเปลือก/ข้าวสารจากโรงสีของโครงการจำหน่ายไปขายก่อน แล้วซื้อข้าวคุณภาพต่ำมาคืน
- การทุจริตขายข้าวถุงของ อคส.

- มูลค่าการทุจริตในการระบายข้าว 4 ประเภท 0.93 -1.09 แสนล้านบาท

ความเสียหายจากการทุจริต 1.09 แสนล้านบาท

รูปแบบการทุจริต	มูลค่าทุจริต (ล้านบาท)		
1. ข้าวรัฐต่อรัฐ 7.8 ล้านตัน	45,094.62	มูลค่าทุจริตจากการขายราคาถูก 75,148.63 ล้านบาท	มูลค่าทุจริตจากแบบจำลอง 93,911.30 ล้านบาท
2. เลือกขายข้าวให้พ่อค้าพรรคพวก (70% ของปริมาณ 5.3 ล้านตัน)	21,512.57		
3. ข้าวธงฟ้า 2.4 ล้านตัน คาดว่าจะมีข้าวเข้าตลาดจริงเพียง 1.86 แสนตัน - ข้าวไม่เข้าร้านถูกใจ (อศส.ให้ข้าวว่าเบิกจริง 1.1 ล้านตัน) - ค่าปรับปรุงคุณภาพและค่าขนส่งข้าวถูกละ 22.59-26 บาท	8,541.44		
4. ข้าวหาย	34,430.61	การทุจริตจากข้าวหายและการสับเปลี่ยนข้าว 34,430.61 ล้านบาท	
- กรณีไม่คืนข้าว 1.2 แสนตัน	1,949.61		
- กรณีหาข้าวคุณภาพต่ำมาคืน 5.9 ล้านตัน	32,481.00		
มูลค่าทุจริตรวม	109,579.24		

พฤติกรรมการทุจริตระบายข้าว 4 แบบ

- (1) โกหกว่าขายข้าวรัฐต่อรัฐ 1.76 ล้านตัน ในปี 2555 และ 7-8 ล้านตันในปี 2555-56
 - (1) รัฐบาลขายข้าว (ในโกดัง) ให้พรรคพวกในราคาต่ำ (11 บาทต่อ ก.ก.)
 - วิธีปิดบังข้อมูล คือ โอนกิจกรรมการออกใบอนุญาตส่งออกข้าวขาวจากสภาหอการค้า...ไม่ทราบว่าบริษัทพรรคพวกส่งออกข้าวจำนวนและราคาเท่าไร

หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ

	2010	2011 ⁽²⁾		2012 ⁽³⁾	2013
	(Jan-Dec)	(Jan-Aug)	(Jan-Dec)	(Jan-Dec)	(Jan-Mar)
G-to-G					
• สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย	0	267.87 ⁽⁴⁾	267.84	0	0
• กรมศุลกากร	9.79	n.a	29.85 ⁽⁵⁾	0.21 ⁽⁶⁾	0
ปริมาณส่งออกไป 6 ประเทศ⁽⁷⁾					
• สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย	1,840.53	2,212.66	2,703.70	886.76 ⁽⁸⁾	138.82
• กรมศุลกากร	1,841.84	2,219.92	2,745.03	882.64 ⁽⁸⁾	758.21

หมายเหตุ : 1) 6 ประเทศที่มีการเซ็นสัญญาเอ็นโอยูกับประเทศไทย คือ บังกลาเทศ จีน ไต้หวัน ฮ่องกง เกาหลีใต้ และฟิลิปปินส์

2) รัฐบาลยังลักษณะเข้ามามีอำนาจตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2554 โครงการจำหน่ายข้าวเริ่มขึ้นในวันที่ 7 ตุลาคม 2554 ไม่มีการรายงานของการค้าข้าวแบบจีทูจีในรอบครึ่งหลังของปี 2554 บทเว็บไซต์ของสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย (ข้อมูลสหภาพการค้า)

3) เดือนธันวาคม 2554 กรมการค้าต่างประเทศได้แจ้งกับทางกระทรวงพาณิชย์ว่าการจะขอเป็นผู้ถือสิทธิ์อนุญาตการส่งออกนอกประเทศอีกครั้ง กรมการค้าต่างประเทศได้เริ่มเป็นผู้ให้สิทธิ์อนุญาตส่งออกข้าว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2555

4) การค้าแบบจีทูจีกับประเทศบังกลาเทศ (220 พันตัน) และอินโดนีเซีย (50 พันตัน)

5) การค้าแบบจีทูจีกับประเทศจีน (0.107 พันตัน) ปากีสถาน (20 พันตัน) และเฮติ (9.74 พันตัน)

6) การค้าแบบจีทูจีกับประเทศจีนมีข้าวหอมมะลิจำนวน 169.5 ตัน และข้าวหอมปทุมธานีจำนวน 42.96 ตัน

7) ปริมาณส่งออกทั้งหมดโดยเอกชนและรัฐบาล

8) ข้าวส่งออกไปอินโดนีเซีย 0.338 ล้านตัน เป็นจีทูจี 0.28 ล้านตัน โดยจัดส่งโดยบริษัทสยามอินดิโก้ในเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์เอ็มไอยูระหว่างไทยกับอินโดนีเซียได้มีการเซ็นสัญญากันตั้งแต่สมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์ในปี 2554

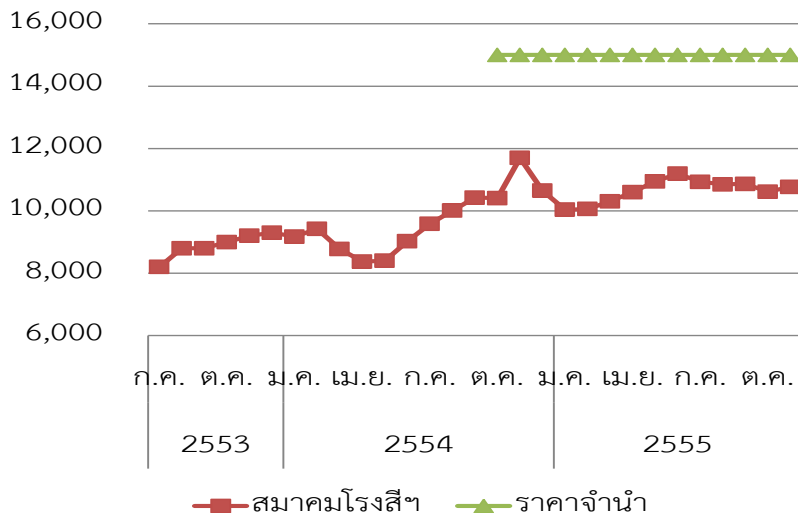
9) ข้าวส่งออกไปไต้หวัน 0.657 ล้านตัน ทั้งนี้มีจำนวน 0.24 ล้านตัน ที่กระทรวงพาณิชย์ได้ยืนยัน (ไทยรัฐออนไลน์ 15 ตุลาคม 2555) ส่วนต่างจึงเป็นการส่งออกโดยผู้ส่งออกเอกชน

ที่มา : (1) สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย (2) กรมศุลกากร

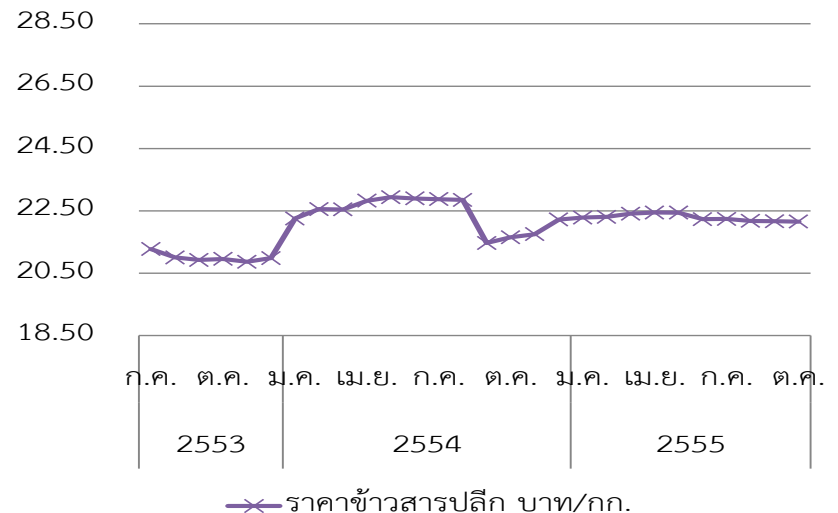
■ (2) ขายข้าว 5.3 ล้านตันให้พรรคพวกที่เสนอซื้อในราคาต่ำ

○ ข้าวส่วนใหญ่ถูกขายในประเทศ เพราะราคาข้าวสารขายปลีกใกล้เคียงสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์

ก) ราคาข้าวเปลือกเจ้า (ความชื้น 15%)

ข) ราคาข้าวสารขายปลีกเฉลี่ยทั่วประเทศ

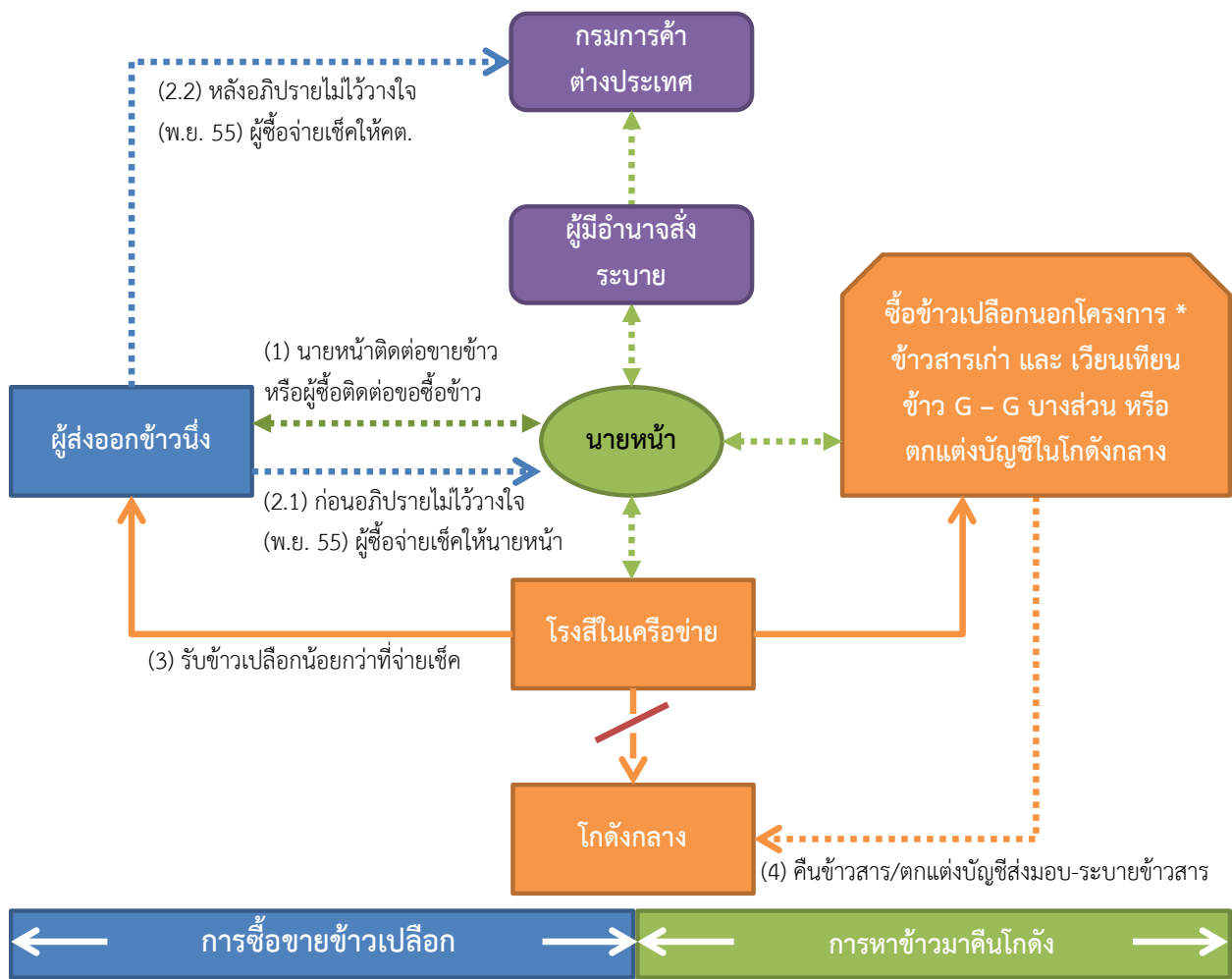

—(3) ลักลอบนำข้าวเปลือก/ข้าวสารจากโรงสี
ของโครงการจำหน่ายไปขายก่อน แล้วซื้อข้าว
คุณภาพต่ำมาคืน

- รายงานข้าวหาย 2.98 ล้านตัน ณ 31 มกราคม 2556
- นายหน้าใช้อิทธิพลนำข้าวเปลือกจากโรงสีไปขายให้ผู้ส่งออกข้าวหนึ่ง ไทยจึงสามารถส่งออกข้าวหนึ่ง 4.76 ล้านตัน ในช่วงตุลาคม 2554-เมษายน 2557 ทั้ง ๆ ที่โครงการไม่มีการทำข้าวหนึ่งและข้าวหน้าปริงเกือบทุกเม็ดขายให้รัฐบาลหมด

กระบวนการลักลอบขายข้าวเปลือกให้ผู้ส่งออกข้าวหนึ่ง

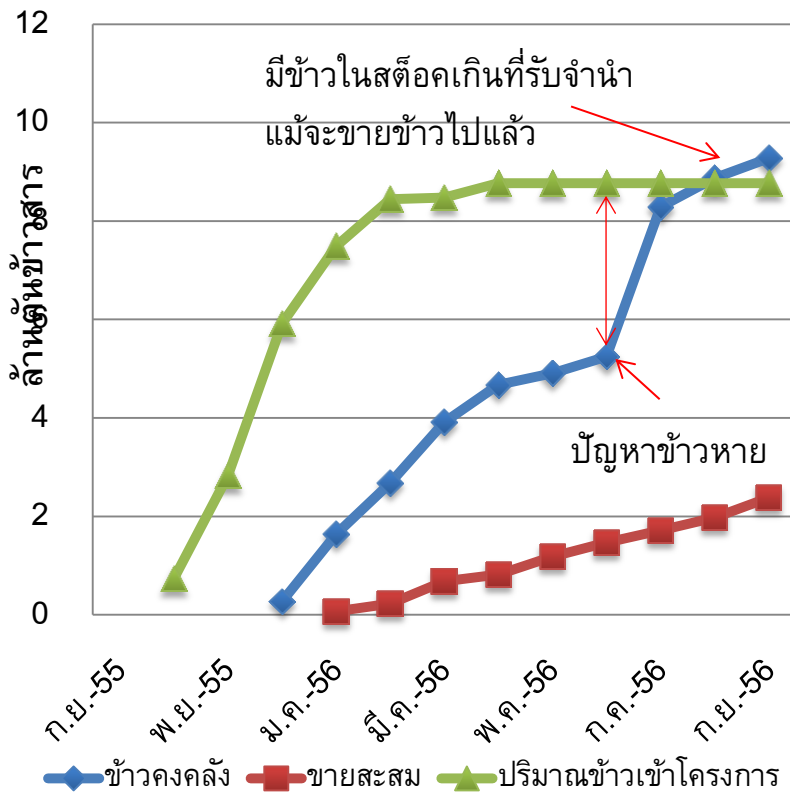

- **ลักลอบนำข้าวเปลือก/ข้าวสารจากโรงสีไปขายก่อน (ต่อ)**
 - **วิธีหาข้าวคืนคลัง : ใช้สิทธิพลซื้อข้าวเก่าจากโครงการจำหน่ายในอดีต 2 ล้านตัน ข้าวคุณภาพต่ำ ข้าวต่างประเทศ มาส่งคืนคลัง**
 - **นี่คือสาเหตุที่ข้าวกว่า 85% ในโกดังไม่ได้มาตรฐาน**
 - **แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ได้นำมาคืนโกดังกลาง (1.1 แสนตัน)**
 - **ความไม่ชอบพามากลเมื่อมีข้าวข้าวหาย 2.98 ล้านตัน**
 - **หลังตรวจโกดังทั่วประเทศ 1 วัน รัฐบาลสั่งให้ อคส./อตก. ส่งข้าวคืนคลัง**
 - **ใน 1 เดือน ข้าวในคลังจากรอบ 1 ปี 2555/56 เพิ่ม 3 ล้านตัน**

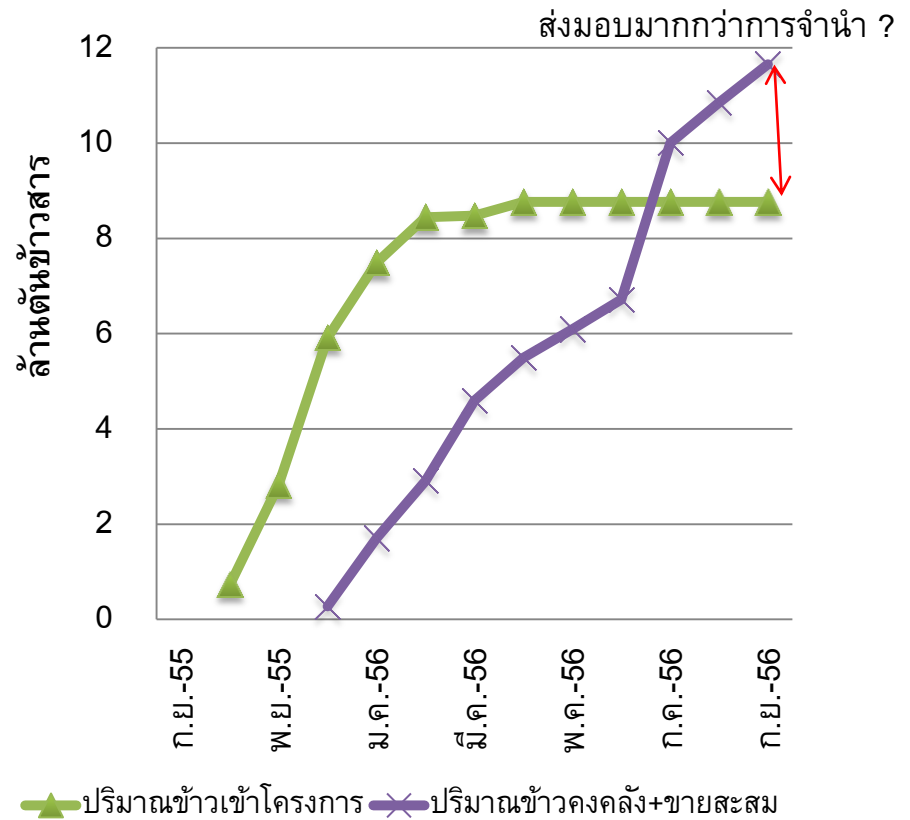

- ผลคือ ปริมาณข้าวในคลังของ อคส. มีมากกว่าปริมาณรับจำนำรอบ 1 ปี 2555/56

หาปี 2555/56 รอบ 1

หาปี 2555/56 รอบ 1

หมายเหตุ: คณะอนุกรรมการปิดบัญชี รายงานข้าวคงคลังจำนวน 1.368 ล้านตัน ณ 31 พค. 2556

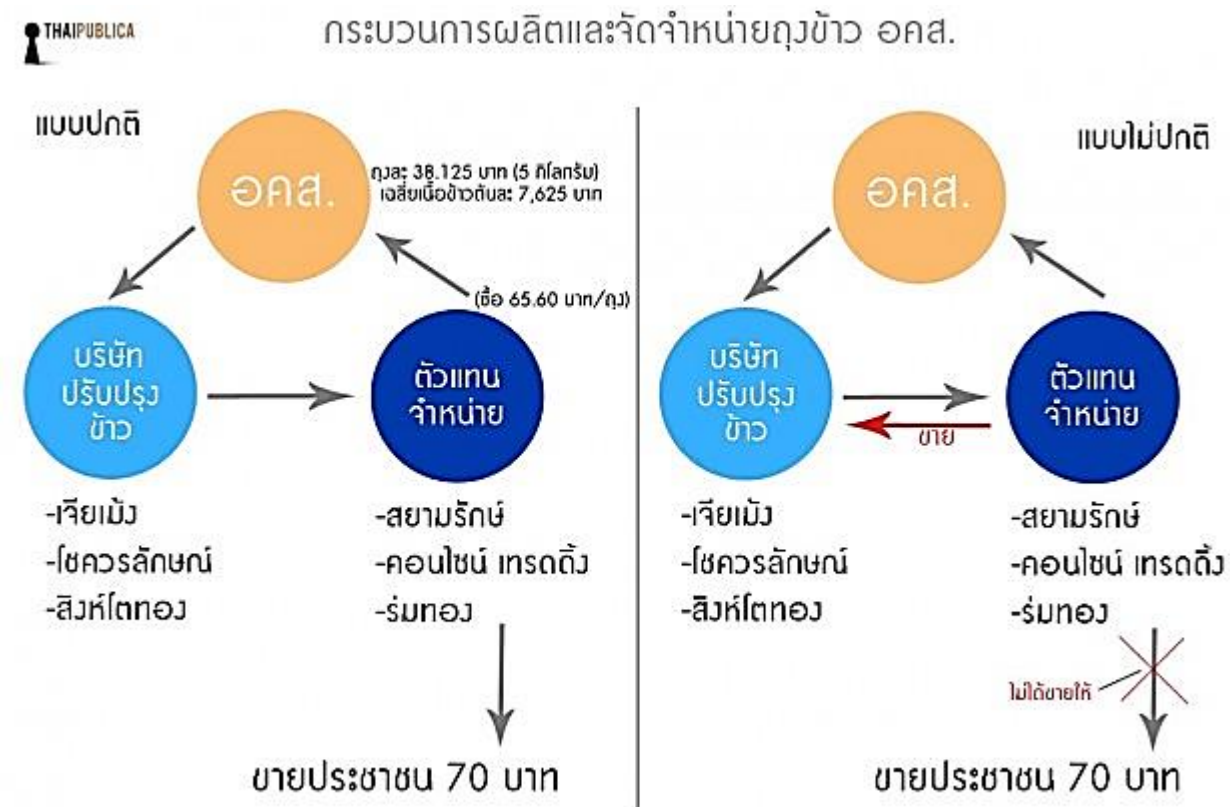
ที่มา: (1) อคส.และอตก. รายงานข้าวคงเหลือรายเดือน

(2) คณะอนุกรรมการปิดบัญชี

ทูลจิติระบายข้าว (ต่อ)

- 4) การทูลจิติขายข้าวถุงของ อคส. : ผลการสอบสวนของคณะกรรมการการเกษตรฯ
 - การใช้มาตรการช่วยเหลือค่าครองชีพเป็นเครื่องมือทูลจิติในการระบายข้าว
 - คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พบการทูลจิติในการระบายข้าวถุง

หลักฐานเชื่อมโยงการทุจริตในการระบายข้าวกับเจ้าหน้าที่รัฐ

- การส่งออกข้าวหนึ่งจำนวน 4.76 ล้านตัน ในช่วงตุลาคม 2554-เมษายน 2557 ทั้ง ๆ ที่โครงการจำนำไม่มีการทำข้าวหนึ่ง
- หลังจากมีรายงานข้าวหาย 2.9 ล้านตัน ตัวเลข stock ข้าวจากโครงการจำนำรอบ 3 เพิ่มขึ้นจน**มากกว่า**ปริมาณรับจำนำ
 - สันนิษฐานว่า เอาข้าวจากรอบ 4 มาแทน เพราะ อคส. หยุดรายงานสต็อกข้าวสาร
 - การตรวจสอบสต็อกของคสช.พบข้าวหายเพียง 1.2 แสนตัน ไม่น่าแปลกใจ เพราะเวลาล่วงเลยมาถึง 12 เดือน หลังมีข้าวข้าวหายในเดือนมิถุนายน 2557
 - การตรวจสอบสต็อกข้าวพบว่า มีข้าวเพียง 14% ที่มีมาตรฐานไม่น่าแปลกใจ เพราะโรงสีและโกดังสามารถหาซื้อข้าวเก่าจากรัฐบาล (2 ล้านตัน) ข้าวต่างประเทศ (2-3 ล้านตัน) และข้าวตกเกรดการคัดมาตรฐาน (sorter) มาส่งแทนข้าวใหม่ รวมทั้งปัญหาการเก็บรักษาไม่ได้มาตรฐาน เพราะรัฐบาลค้างจ่ายเงินค่าเช่าโกดัง

- หลักฐานเชื่อมโยงการทุจริตในการระบายข้าว (ต่อ)
 - รัฐบาลยิ่งลักษณ์ไม่เปิดเผยผลตรวจข้าวในโกดัง
 - รัฐบาลอนุมัติขายข้าวเก่า 2 ล้านตัน ผู้ซื้อคือใคร ? เอามาส่งคืนโกดังกลาง ?
 - กระทรวงพาณิชย์อนุญาตให้นำข้าวเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านทุกเดือน... เดิมอนุมัติเฉพาะบางเดือนที่ไม่มีการเก็บเกี่ยวข้าวในประเทศ
 - กระทรวงพาณิชย์ขยายเวลาการส่งมอบข้าวเข้าโกดัง
 - การปกปิดข้อมูลการส่งออกของบริษัทพรรคพวกโดยขอโอนคืนการออกใบอนุญาตส่งออกจากสภาหอการค้า
 - กต.ส่งเงินใช้หนี้ธกส. แต่ไม่ระบุว่าเป็นเงินขายข้าวจำนวนเท่าใด ชนิดใด โกดังไหน
 - ใบสั่งจ่ายข้าวไม่ระบุราคา และมูลค่า
 - วิธีการกองข้าวในโกดังไม่ถูกต้องตามระเบียบ ส่อเจตนาปล่อยให้มี การทุจริต

4. ความล้มเหลวของโครงการ รับจำนำข้าว

- ความล้มเหลวด้านนโยบาย
- ความบกพร่องในบริหารจัดการ

4. ความเสียหายของโครงการรับจำนำเกิดจากความล้มเหลวทั้งด้านตัวนโยบาย และ ความบกพร่องในบริหารจัดการ

• ความล้มเหลวในระดับนโยบาย

- สำหรับสินค้าส่งออก การตั้งราคาจำนำสูงกว่าราคาตลาด... ต้องใช้งบมหาศาล และทำให้ส่งออกไม่ได้ถ้าขายในราคารับจำนำ
- เก็งกำไรราคาส่งออก ด้วยนโยบายผูกขาด และจำกัดการส่งออกข้าว
 - ปริมาณส่งออกทรุดฮวบจนไทยเสียแชมป์ส่งออก 2 ปี ผู้ซื้อไม่ไว้ใจผู้ส่งออกบางราย
- ใช้อำนาจฝ่ายบริหารกู้เงินนอกงบประมาณโดยไม่ต้องขออนุมัติรัฐสภา เปรียบเสมือนการมีเช็คเปล่าที่รัฐบาลสามารถกรอกตัวเลขเท่าไรก็ได้ จนเกิดรายจ่ายเกือบหนึ่งล้าน ๆ

• ความบกพร่องในการบริหารจัดการ

- การละเลยไม่กำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องจัดทำบัญชีและไม่มีการทำบัญชีรวม แม้จะมีการปิดบัญชี แต่ก็ไม่ใช้บัญชีรวม เพราะบางหน่วยงานมิได้ส่งบัญชีให้และรัฐบาลปฏิเสธไม่ยอมรับผลการปิดบัญชีของคุณ
อนุกรรมการปิดบัญชี
- เจตนาบิดเบือน และปกปิดข้อมูลของโครงการ โดยเฉพาะการค้าข้าวแบบรัฐต่อรัฐ
- ปล่อยให้มีการทุจริตทุกขั้นตอน มีแค่ตรวจสอบต้อก 1 วันโดยตั้งฝ่ายการเมืองเป็นประธาน และไม่เปิดเผยผลการตรวจ และ การปล่อยให้บริษัทพรรคพวกหากำไรจากการค้าข้าวกับรัฐ

- ผลจากความล้มเหลว

- ขาดทุนมหาศาลกว่า 6 แสนล้านบาท
- การออกพันธบัตรชำระหนี้สาธารณะจากผลขาดทุน จะจุดการเติบโตทางเศรษฐกิจ
- ไทยสูญเสียตลาดส่งออกข้าว
- การค้าแบบพรรคพวกทำลายตลาดแข่งขัน
- มีข้าวคงเหลือให้สต็อก 18 ล้านตัน ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกอยู่ในระดับต่ำ เพราะผู้ซื้อคาดว่ารัฐบาลต้องระบายข้าวสู่ตลาดจำนวนมากบาท

5. ข้อเสนอแนะ

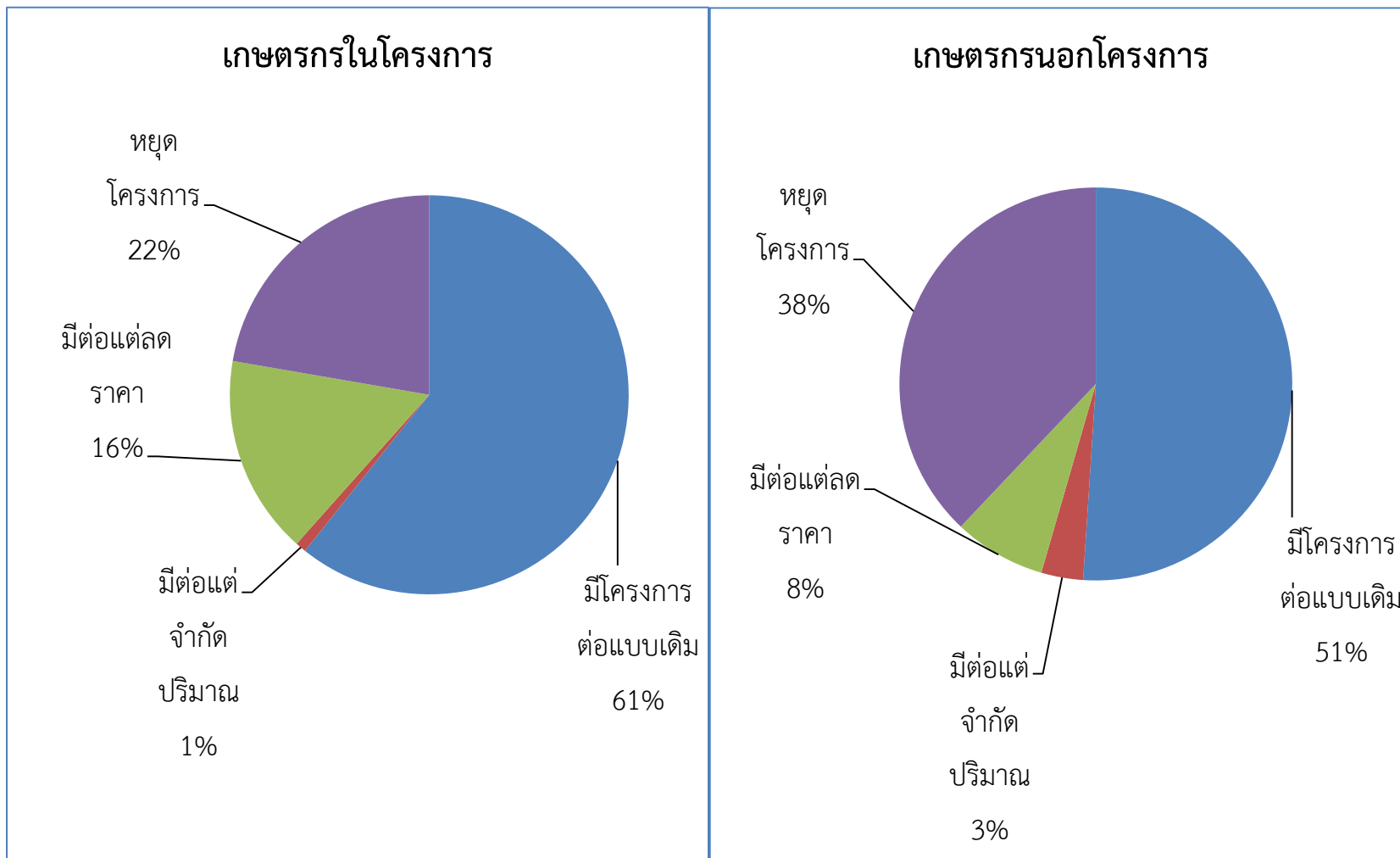

5. ข้อเสนอแนะ

- เราจะป้องกันมิให้เกิดนโยบายรับจํานำข้าวรอบที่ 3 ได้อย่างไร
 - ปัญหาสำคัญ คือ ชาวนาและสื่อมวลชนจํานวนมากยัง “ติดกับการจํานำข้าว”
 - คนจํานวนมากยังมีมายาคติว่า “ชาวนาเป็นคนอ่อนแอ-ยากจน หากรัฐไม่ช่วยเหลือ จะอยู่ไม่รอด”
 - รัฐบาลจะกล้ารณรงค์ สร้างทัศนคติใหม่ในหมู่ชาวนา ประชาชน และสื่อมวลชนให้ปฏิบัติต่อภาคเกษตรเหมือนภาคธุรกิจที่เติบโตแล้ว และให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้านเทคนิค แทนการโอบอุ้มด้วยเงิน ได้อย่างไร
 - คงหนีไม่พ้นบทบาทของนักวิชาการ และสื่อ

. บทเรียนและข้อเสนอแนะ จากนโยบายจํานำข้าว (2)

ส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลควรดำเนินโครงการจํานำข้าวต่อไป !!

- ในระบบประชาธิปไตย ไม่สามารถห้ามไม่ให้มีนโยบายอุดหนุนภาคเกษตร หรือแทรกแซงตลาดได้
- แก้ไขกฎหมายป้องกันไม่ให้นโยบายแทรกแซงตลาดใช้เงินแบบไม่จำกัดงบประมาณจนสร้างความเสียหายใหญ่หลวง
 - 1. กำหนดให้พรรคการเมืองที่หาเสียงต้องแจกแจงภาระค่าใช้จ่ายและที่มาของเงินได้
 - 2. กำหนดให้พรรคที่ชนะเลือกตั้งต้องเสนอร่างงบประมาณรายจ่ายพิเศษต่อรัฐสภา
 - 3. จัดทำบัญชีทุกหน่วยงาน และทำบัญชีรวมของโครงการประชานิยมทุกโครงการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ และเสนอรัฐสภาก่อนเสนอร่างงบประมาณปีใหม่
 - ค่าใช้จ่ายทั้งหมด รายรับ ผลกำไรขาดทุน ตลอดจนสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินนโยบาย

4. แก้ไข พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร เพิ่มมาตราที่กำหนดให้รัฐบาลต้องเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำเนินนโยบายประชานิยม และการแทรกแซงตลาด เช่น ค่าใช้จ่าย รายรับ ผลกำไรขาดทุน ฯลฯ
5. จำกัดบทบาทรัฐในการแทรกแซงตลาด รัฐต้องตราพระราชบัญญัติจำกัดขอบเขตการแทรกแซงตลาด และการประกอบธุรกิจที่แข่งขันกับเอกชน เพื่อมิให้นโยบายของรัฐบาลทำลายการแข่งขันในตลาด
6. การแปลงภาระขาดทุนให้เป็นหนี้การคลัง โดย ออกพันธบัตร และจัดทำแผนการชำระทั้งต้นและดอกเบี้ย รวมทั้งกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักลงทุน
7. กำหนดแนวทางการระบายข้าวในสต็อก เช่น ขจัดข้าวเสื่อมสภาพ บริจาคหรือขายโดยให้สินเชื่อแก่ประเทศยากจน เพื่อลดสต็อกข้าวไม่ให้เป็นการการคลัง และ กดราคาข้าวเปลือก

- ข้อเสนอแนะต่อ คสช. รัฐบาลชุดปัจจุบันกับคสช.ควรเริ่มจัดวางระเบียบใหม่ว่าด้วยการแทรกแซงตลาดแบบโปร่งใส
 - กำหนดและเร่งรัดให้หน่วยงานรัฐจัดทำบัญชี และบัญชีรวมโครงการเสนอ สนช. และสภาพัฒนกิจทุกไตรมาส
 - จัดตั้งคณะกรรมการอิสระสอบสวนปัญหาข่าวในโกดังไม่ได้มาตรฐาน เพื่อหาสาเหตุ และให้หน่วยงานรัฐสืบสวนหาผู้รับผิดชอบทั้งผู้ประกอบการเจ้าหน้าที่รัฐ รัฐมนตรี และนักการเมืองที่อยู่เบื้องหลัง
 - คสช.ทำตัวอย่างที่ดีจัดทำโครงการช่วยเหลือเกษตรกร/แทรกแซงตลาดที่ใช้เงินนอกงบประมาณและขอความเห็นชอบจาก สนช.

6. ปัจจัยมบท

- รัฐบาลควรฟ้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐบาลยิ่งลักษณ์เท่าใด
- ไม่ใช่ผลขาดทุนทั้งหมด 5.4-6.6 แสนล้านบาทเพราะส่วนที่อุดหนุนชาวนาเป็นนโยบายที่ชอบธรรม
- ประमाणการเบื้องต้น คือ 2.3 แสนล้านบาท
 - 1.1 แสนล้านบาท จากทุจริตระบายข้าว
 - 1.2 แสนล้านบาท จากข้าวในคลังเสื่อมคุณภาพ โดยเจ้าหน้าที่รัฐ-เจ้าของโกดัง-โรงสี-surveyors ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

6. ปัจฉิมบท (ต่อ)

- เรายังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับความเสียหายจากการจำหน่ายข้าว
 - รัฐบาลยังลักษณะการขายข้าวอย่างไร แก่ใคร แต่ละวิธีขายข้าวอะไร ในราคา-ปริมาณเท่าไร
 - ขายข้าวเก่าจากโครงการจำหน่ายก่อนปี 2554 เท่าไร ให้ใคร จากโกดังอะไร
 - ใครเอาข้าวใหม่จากโครงการจำหน่ายขายให้พ่อค้าส่งออกข้าวหนึ่ง แล้งหาข้าวคุณภาพต่ำมาคืนที่หลัง
 - คุณภาพข้าวในโกดังที่ต่ำกว่ามาตรฐานเกิดจากอะไร ใครต้องรับผิดชอบ

ขอบคุณครับ